

S. Petri ibidem habebat. Hæc omnia, sicut dictum est, ecclesia de Longo-Ponte ecclesiæ nostræ libere et quiete semper habenda donavit, et donum semper commendans sigilli sui impressione firmavit. Ut autem mutationis prædictæ ecclesiæ S. Petri et præcedæ et annualium nostra concessio rata in perpetuum habeatur, chartulam istam concessionis nostræ

A tenorem continentem conscripsimus, eamque sigilli nostri impressione firmavimus, et monachis de Longo Ponte habendam et conservandam tradidimus. Nomina etiam fratrum nostrorum, ad hujus rei testimonium et ad majorem firmitatem subscripsimus. Signum G. abbatis, etc.

EPISTOLÆ ACHARDI ABBATIS

POSTMODUM

ABRINCENSIS EPISCOPI.

I.

Ad Henricum II Anglorum regem. — Ut Richardum de Ely, thesaurarium suum, ad solvendam pauperibus et ecclesiis relictam a canonico Parisiensi pecuniam compellat.

HENRICO, Dei gratia gloriosissimo regi Anglorum, A. (30) cænobii S. Victoris Parisiensis qualiscunque dictus abbas, salutem, et administratione regni temporalis æternum promereri.

Canonicus quidam Parisiensis, F. nomine, sola liberalitate ductus, nullo amplioris acquisitionis interveniente intuitu, magistro Richardo de Ely thesaurario vestro viginti libras Parisiensis monetæ usque ad diem diffinitum commisit. Contigit autem eundem canonicum infra scriptum terminum ingredi viam universæ carnis. Cum vero ageret in extremis, universam substantiam suam ecclesiis et pauperibus, aliis plus, aliis minus, pro consilio religiosorum virorum designavit. Unde et qui testamentum ejus interfuerunt, ad prædictum Richardum nuntium in Angliam miserunt super exsolvenda præterita pecunia submonentes. Ipse vero tanti immemor beneficii solvere contempsit. Majestati igitur vestræ pro ecclesiis et pauperibus pauper Christus supplicat, et patrocinium vestrum in hac causa sua speciali specialiter efflagitat; et ne transgressionis ejus in vos, quod absit! ex negligentia culpa redundet, potestate vobis divinitus data pecuniam Christi periculose renitentem ad reddendum compellatis, ut et zelus lætitiæ in vobis evidenter appareat, et causa ecclesiarum et pauperum adjuta apud summum judicem pro vobis intercedat. Illud autem pro certo habeatis, quod in extremo mortis articulo prædictam pecuniam se gratis absque omni augmento

(30) Achardus secundus S. Victoris abbas Gilduino successit, qui obiit anno 1155, 13 Aprilis.

B antedicto Richardo coram tribus honestæ existimationis sacerdotibus confessus est ad tempus commississe. Valet.

II.

Ad A. episcopum Lexoviensem. — Commendat ei ecclesiam suam.

Domino illustrissimo et omni dignissimo reverentia A. (31) episcopo Lexoviensi, A. S. Victoris abbas, salutem et devotæ charitatis obsequium.

Benignitati vestræ dignas referre grates non possumus, quia domum nostram et miro coluit affectu, et amplis sibi obligavit beneficiis. Illi igitur referendas committimus, cui facitis quidquid uni ex minimis suis facitis. Porro vestram flagitamus celsitudinem, et precibus obsecramus instantissimis, ne vester ille tepescat affectus, quem, vivente piæ memoriæ patre et prædecessore meo Gilduino abbate, vestra erga nos habuit pietas, ne contrahatur aliquatenus illa pristina vestræ charitatis latitudo; sed quo magis nunc indigemus, eo magis amplectur in dies. Vobis omnino sumus obnoxii omnes nos devoti servi vestri paratissimi pro vobis, ut debemus, promptissima facere voluntate quidquid potest humilitas nostra. Vestri nobis memoriam nullo die subducit oblivio. De cætero fratrem ad vos Reynerum mittimus pro qua causa ipse insinuabit. Sciat autem ita se habere negotium pro quo mittitur, ut idem asseret, unde serenitati vestræ multas porrigimus preces, ut pio negotio piam porrigatis manum, et ut sua pauperibus debita solvantur impendatis et consilium et opem. Beatitudinem vestram custodiat Christus Jesus, domine illustrissime et omni dignissime reverentia.

(31) Arnulfo, qui ex archidiacono Saglensi factus est episcopus Lexoviensis.

EPISTOLÆ ERVISII ABBATIS.

I.

De Ervisio abbate S. Victoris, patrino Philippi regis.

Anno Incarnationis Dominicæ 1148, in octava

Assumptionis B. Mariæ Virginis, nocte dum matutina synaxis celebraretur, nobilissima proles Ludovici, regis quondam Franciæ, processit ad ortum, videlicet Philippus filius ejus, cujus nativitatis gaudium dese-

tia spoliati, extollentia enervat; et quem extollentia A enervat, contumacia præcipitat; et quem contumacia ad peccandum præcipitat, peccandi consuetudo postmodum paulatim ligat. Tali animæ, taliterque ligatæ, clamat vox illa prophetæ: *Solve vincula colli tui, captiva filia Sion (Isa. lxi)*. Talibus vinculis soluta et libera canere potest cum Psalmista: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis (Psal. cxv)*. Cordis autem obduratio est quando nullius jam pœnæ timore, nulla vindictæ severitate a suis excessibus coerceri potest, qui ejusmodi est. Et, ut apertis utamur exemplis, sciunt flagitiosi qualem damnationem in suis flagitiis deprehensi sustineant vel sustinere debeant, et tamen a flagitiorum perpetracione nec se cohibere valent. Aliud est desiderium suum cohibere non posse, cum impunitas B blauditur, atque aliud est illud etiam cavere non posse, quod sine summo periculo non committitur. In superiori igitur gradu animus insolubiliter ligatur ad culpam, in isto velut insensibiliter obduratur ad pœnam. In illo pudor, in isto calcatur et timor. Audi quid de his dicatur, qui in hoc gradu ad pœnam obdurantur: *Percussi, inquit, eos, et non doluerunt (Jer. v)*. Mentis effrenatio est, quando absque ulla hæsitacione, vel retractacione animus se ad omnem prævaricationem exponit, et pudoris chamo, frenoque timoris excusso, præceps in omnia ruit, et fit de reliquo sicut equus et mulus quibus non est intellectus (*Psal. xxxi*). In duobus superioribus, animus a suis desideriis, etiam cum reluctatur, vincitur. In isto autem gradu penitus non reluctatur, sed, quovis tentacionis vento flante, quaquaversum raptatur, secundum quod propheta imprecatur: *Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem venti (Psal. lxxxii)*. Sicut autem in tribus primis cornibus Deum impugnat, sic in tribus sequentibus Deo repugnat. Nam obligacione, obduracione, effrenacione sui mens male munita fortiter resistit, ne ullus divini timoris impulsus facile eam humiliare possit.

CAPUT XVIII.

Quomodo per impudentiæ vitium, mens obdurescit erga proximum.

Quatuor adhuc restant de cornibus prædictis, cornu abjectionis, cornu objectionis, cornu dejectionis, D cornu subjectionis. His quatuor gradibus mens improba obduratur adversus proximum suum, et quod pejus est, adversus eos quibus debet humilem famulatum. Nam, sicut in ferreis unguibus conculcat inferiores, sic quatuor his rebellionis cornibus, armatur contra superiores. Impudens siquidem anima, quæ jugum timoris semel excussit, improba jam temeritate contra magisterium suum insurgit. Cornu itaque abjectionis rebellat, quando jam dedignatur obedire; cornu objectionis, quando prælatorum suorum conatibus conatur semper et ubique fortiter resistere; cornu dejectionis, quando prælatos suos nititur deficere; cornu subjectionis, quando jam nititur etiam sibi subijcere. Ecce quomodo ma-

lum grassatur, ecce quibus gradibus prava anima ad summam impudentiam obduratur, ecce qualiter homo, in id usque produciitur, ut *nec Deum timeat, nec hominem vereatur (Luc. xviii)*.

CAPUT XIX.

Quomodo mens cum in profundum malorum venerit, sæpe etiam in desperationem cadit.

Sed, depravata anima sæpe, cum in profundum malorum venerit post omnia mala, spem etiam respiscendi amittit, et in desperationem cadit. Hoc est illud cornu novissimum, desperationis videlicet malum; cornu, inquam, et per diffidentiam parvulum, et præ ceteris, per diffidentiae pertinaciam durum. *Considerabam, inquit, cornua, et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum, et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie ejus. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto, et os loquens ingentia (Dan. vii)*. Hoc cornu de medio aliorum oritur, quia cordis obligacione, cordis obduracione, et effrenacione ad desperationem mens maxime præcipitatur. Cum enim ex his tribus cœperit homo sui potestatem amittere, incipit et pariter paulatim de salute desperare. Malum autem desperationis animum non tam tumidum quam tumidum reddidit, etia eo ipso contumaciæ cornu dejicit. Malum desperationis animum solet, non tam attollere quam dejicere, et idcirco extollentiæ cornu non potest ante faciem ejus subsistere. Malum desperationis animum facit suis viribus magis derogantem, quia plus semper cogit timere quam oportet: unde est quod arrogantiae cornu ante ejus præsentiam subsistere non valet. Anima de sua semel salute desperata, et a gratia divina penitus destituta, cum sentit se inveteratæ consuetudini non posse resistere, et a sua se pravitate non posse cohibere, solet sæpe seipsam excusabilem ostendere, et culpam suam in Creatorem refundere. Et hoc est, desperationis cornu, oculos quasi hominis et os loquens ingentia habere. Solus homo inter cætera animantia ratione pollet, et prudentia callet. Cum igitur, post desperationis malum, cœperit quisque ad excusacionis suæ argumentum, quasi rationabiles causas, astute texere, argute prætere, videtur oculos quasi hominis habere. Oportet, inquit, esse, quomodo prædestinatum est, quis Dei voluntati, quis ejus ordinationi resistere potest? Quales vero voluit, tales nos fecit. Omnia enim quæcunque voluit fecit, in caelo et in terra, in mari et in omnibus abyssis (*Paul. cxxxiv*). Quid ergo nos possumus, quid nos sumus? Nunquid merita nostra nobis creare possumus? Non est utique volentis neque currentis sed miserentis Dei (*Rom. ix*). Cur ergo non miseretur? Cur in nobis, quod sibi placet non operatur, qui operatur omnia in omnibus prout vult? (*Ephes. i*.) Os loquens ingentia, et tam vesana quam inania. Ut te excuses, Deum accusas; ut te justifies, Deum blasphemias? Nonne hoc esse videtur, quod in sequentibus legitur, et sermones contra Altissimum loquetur. Ecce, quibus gradibus, ad ima descenditur. Ecce unde,

quo, quomodo, pervenitur de nimia animi levitate ad impudentem animi effrenationem, de multa cordis præsumptione ad ultimam desperationem.

Audivimus quomodo mens de malo semper in pejus corruens, in profundum tandem malorum deducitur. Audiamus quomodo, vel unde eadem ipsa quandoque, post multa et ultima mala, ad rectitudinis integritatem reformatur. Si enim præcedentia et subsequencia hujus visionis recte censemus, puto quia in hac mystica descriptione recognoscimus, quod in Apostolo legimus: Quoniam ubi abundavit

iniquitas, superabundavit et gratia. Ex hoc Scripturæ loco facile advertere est quod nulla nostra malitia divinam misericordiam vincere potest. Quid enim est quod post succedentes sibi bestias, posito throno, antiquus dierum sedit, nisi quod post multa sæpe vitiorum detrimenta, ille qui est ante omnia tempora æternus, per visitantem gratiam, cor lubricum in firma propositi stabilitate figit, et sibi mansionem constituit? Et quid est quod bestiarum potestas aufertur, nisi, quod per visitantem gratiam, vitiorum tyrannide sopita, regnum peccati destruitur?

TRACTATUS EXCEPTIONUM

Qui continet originem et discretionem artium, situmque terrarum, et summam historiarum; distinctus in quatuor libros.

(Vide inter Appendices ad Opera Hugonis Victorini, *Patrologiæ* t. CLXXVII, col. 193-225.)

AD OPERA RICHARDI VICTORINI APPENDIX.

GILDUINI, ACHARDI, ERVISII, GUARINI,

ABBATUM S. VICTORIS PARIENSIS

EPISTOLÆ

ET VARIORUM AD IPSOS.

(D. Edm. MARTENIUS, *Amplius. Collectio*, tom. VI, col. 227.)

I.

NOTITIA IN GILDUINUM.

(*Gall. Christ.* VII, 658.)

Gilduinus Parisiis natus sese Guillelmo Campelensi magistro canonicos regulares instituenti socium adjunxit, eidemque assumpto ad infulas Catalanenses in regimine domus Victorinæ sub eodem prioris titulo subrogatus fuit, ut constat ex inscripta huic priori bulla Paschalis II papæ Kal. Dec., indict. viii, Incarnationis Dominicæ anno 1114, pontificatus xvi, qua monasterii possessiones confirmantur, et libera Victorinis canonicis conceditur eligendi abbatis facultas. Quare mox illum primum abbatem constituerunt. Multos annos hanc provinciam gessit, quo tempore, uti narrat Robertus de Monte, multi nobiles et eruditi juvenes hac in congregatione asciti sunt; quos inter Hugonem laudat, a S. Victore postea cognominatum, natione Saxo-

nem e diocesi Halberstadiensis, qui natus 1097 nomen huic familiæ dedit, ac deinde in omni litterarum sacrarum genere peritissimus effloruit. Ei fuit avunculus ejusdem nominis Hugo, et in conversione socius, cujus præclara est memoria in martyrologio hujus domus ad iii Non. Maii his verbis: « Anniversarium solemne bonæ memoriæ Hugonis sacerdotis Alberstadiensis ecclesiæ archidiaconi, qui de Saxonia ad nos venit, magistrum Hugonem nepotem suum secutus ecclesiæ nostræ canonicum, quique habitum regularem in nostra ecclesia suscipiens, in eodem laudabiliter vitam consummavit. Hic rebus suis magnifice satis locum nostrum ampliavit in auro et argento et vestibus pretiosis, tape-
tibus et cortinis et alia suppellectili varia: de quo